

Antiqvae Lectionis Tomus ...

Bipartitvs, In Qvo L. Vetera Monvmenta, Nvnqvam Visa, Pavclis Exceptis -
Quorum Catalogum versa pagina indicat

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1604

Epistola Gregorii Nysseni contra Apollinarium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64177](#)

159

Epistola

**S. GREGORII
NYSSENI**

**CONTRA APOLLINA-
RIVM.**

Ad

**THEOPHILVM ALE-
xandrinum Archiepisco-
pum.**

Interprete

**Francisco Turriano,
Societatis I E S V.**

Nunc primum edita.

X 2

Lectos

C (AJS) 27. b7
SIV 27

Lectori.

NTE paucos annos ex tenebris in lu-
 cem prodiit Gracè & latinè hac D.
 Gregorij Nysseni Epistola. Sed quia in
 schedis Turriani iam pridem eam ab eodem
 Turriano ex Greco in latinū translatam re-
 perimus; nefas visum est, tanti viri, degq; an-
 tiquitate tam benè meriti laborem publici iu-
 ris non facere; quia hac editio fortassis eō per-
 ueniet, quò aliae non peruererunt; & ut cum
 aliis concurreret, facile tamen cùm Quinti
 Tomi Antiquæ lectionis, tum Turriani In-
 terpretis nomine sese in gratiam tuam,
 amicè Lector, insinuabit.

Vale.

Grego.

GREGORII NYSENI EPISTOLA AD THEOPHILVM ARCHIEPISCOPVM ALEXANDRINUM de incarnatione contra Apollinarium.

On solum libertate secularis sapientia abundat magna civitas Alexandrina, sed à principio etiam ea, quæ apud nos vera sapientia est, scatent fontes. quocirca, ut mihi videtur, ab iis oportet, veritatem mysterij incarnationis defendi, quibus maior est ad hoc faciendum facultas: ait enim alicubi sublime euangelium; Cui multum datum est, plus ab hoc exigetur. æquum igitur est, vt omnes vires tuas, & ecclesias tuas ex gratia Dei profectas opponas falli nominis scientiae eorum, qui semper aliquid nouum contra veritatem excogitant, à quibus seinditur quidem consensu, ne idem dicamus secundum Deum; tacetur verò magnum, & veneratione dignum nomen Christianorum, & in appellations ab hominibus sumptas ecclesia partitur. & quod omnino grauissimum est, gaudent homines nominibus cum appellari, quos duces, & magistrorum erroris habent.

Si igitur fieri posset, vt quod Propheta optabat, vniuersè perduceretur ad exitum, & deficerent peccatores à terra & scelerati, vt non essent ipsi superstites, esset quidem hoc vnicuique preponendum, sed quia sermones scelerorum valentiores sunt, & in operatione Satanæ vires contra veritatem habent, contenti esse debemus, si saltem mala imminuamus; prohibeamusque, ne ulterius malorum accretio progrediatur. Quid igitur hoc est, quod volo dicere? Qui dogmata Apollinarii defendunt, conantur accusando nos sua confirmare, verbum, & auctorem sæculorum, filium hominis dico, facientes car-

C
RJSJ
M. 4
SIV
27

neum, & diuinitatem filij mortalem, proferunt enim, quasi quidam secundum Catholicam ecclesiam duplēm filium in dogmate profiteantur vnum natura, alterum positione postea ascitum. nescio à quonam hoc audierunt; neque contra quem pugnant, nondum enim intellexi, quis hæc falso dixerit.

Ceterum quia qui huic cause contra nos defendendę presunt, opiniones suas confirmant, quia videmur illis hoc absurdō teneri, recte fieri, si sicut spiritus sanctus in animum tuum induxit, excindas occasiones eorum, qui contra nos occasiones querunt, & eis, qui per calumniam, ecclesiæ Dei hæc in crimine obiciunt, iudeas nec esse neq; prædicari apud Christianos hoc dogma. nec enim quia auctor seculorum nouissimis diebus in terra visus, & cum hominibus conuersatus est; idcirco duo filij in Ecclesia numerantur, vnuus auctor seculorum, & alter qui in fine seculorum per carnem in vita humana apparuit, si quis enim apparuisse vnigenitum filium Dei per carnem in mysterio dispensationis, ad fabricandum alterum filium valere intelligit, is quidem, cum numerauerit, quoties Deus sanctis apparuit, antequam vnigenitus Dei filius in carne appararet, & quoties postea iis, qui digni habiti sunt, Deus ante incarnationem filij Dei visus est, secundum numerum huiusmodi apparitionum Dei multitudinem filiorum faciet: eritq; ei vnuus quidem filius, qui Abram respondit; alius vero, qui apparuit Isaac; alius, qui cum Iacob luctatus est; alius, qui Moysi varie apparuit in lumine; in caligine; in columna nubis; facie ad faciem; in posterioribus; aliis rursus filius, qui adfuit in celo Iosue successor Moysis; aliis qui per proclamam respondit Iob; & qui Esaïæ in sublimi solo apparuit; & qui humano habitu ab Ezechiele verbis descriptus est; & postea in lumine circumfulsit Paulum; & qui ante Petro & iis, qui cum Petro erant, in monte in celstiore gloria visus est. Si vero hoc absurdum est, & penitus impium varias vnigeniti filij Dei visiones in numerum filiorum Dei partite referre, & que absurdum est, quod in carne apparuit, inde occasionem sumere alterum filium fabricandi.

Arbitramur enim secundum menuram facultatis cuiusq; eorum, quibus apparet Deus, apparuisse semper, magis quidem & diuinius iis, qui possunt penetrare in altum; minus autem, & tenuius iis, qui non possunt maius capere. quam obrem non similiter ut ante, in disputatione per carnem facta hominibus apparuit; sed potius quia omnes, sicut ait Propheta, declinauerunt, & inviles facti sunt,

& non

& non erat, sicut scriptum est, qui posset intelligere, & exquirere altitudinem diuinitatis. idcirco vniigenitus Dei filius apparet generatio magis carni dedita, caro fit contrahens se ipsum, pro paruitate recipientis; quin potius, sicut ait scripture, exanimans; vt quantum natura capere possit, tantum recipiat, fuisse enim generationem illam magis damnata, quam superiores, ex ore Domini aperte intelleximus, cum ait, tolerabiliores esse Sodomitas, quam ipsos, & Niniuitas, ac reginam Austri condemnatos esse in resurrectione generationem illam, Dominus pronunciat. Si ergo omnes potuerint sicut Moyles, esse intra caliginem, in qua vidit Moyles inspectabilis; aut sicut Paulus elevari supra tertium cœlum, & doceri in paradiſo de rebus sublimibus, quæ dici non possunt; aut sicut Elias Zelotes simul cum igne in sublime ferri, & corpore deorū trahente non deprimit; aut sicut Ezechiel, & Esaias in solio gloria videre vel eleuatum supra Cherubim, vel glorificatum à Seraphim; plane necesse non fuisset, ut Deus noster in carne appareat, ita tales fuissent omnes. Quia vero sicut Dominus dixit, prava & adultera erat generatio illa, prava quidem, quoniam sicut ait scriptura, totus mundus in maligno erat tunc positus; adultera vero, quia separata à bono sponso, cum eo, qui per vitium adulterantias, se misererat; ob hanc causam verus medicus, qui curatores, qui male habent, quam curationem requirebat morbus, hanc adhibuit ægroto, quodammodo simul infirmatus cum infirmitate nostræ nature, & factus caro; quæ in natura sua concretam habet infirmitatem, sicut diuinus sermo docet, cum ait: spiritus promptus est, caro autem infirma.

Siquidem cum diuina fuit in humano, & immortale in mortali, & potens in infimo, & immutabile atque incorruptibile, in mutabili, & corruptibili, permisit remanere mortalitatem in mortali, & corruptibilitatem in corruptione, & alia similiter in aliis, recte, & conuenienter duplicita contraria posset quis contemplari in filio Dei numerans utrumque contrariorum separatum in ipso. Sin vero mortale in mortali, immortalitas effectum est; & similiter corruptibile in incorruptibilitatem mutatum est, & alia eodem modo conuersa sunt in impassibile, & diuinum, quæ iam ratio relinquitur diuidendi unum in duplum differentiam? siquidem verbum & ante carnem, & post carnem verbum erat, & est: & Deus ante formam

formam serui, & cum forma serui Deus est; & verum lumen prius
quā luceret in tenebris, & postea quam luxit, verum lumen est. Si igitur
omne quod Deum decere intelligit, imutabile semper in unigenito
esse cognoscitur, & idem semper est, & eodem modo se habet,
quomodo illus cogit nos, eum qui per carnē apparuit, duplēcē filium
nominare? tanquam unus sit filius ante sēculūm; & alter filius
per carnēm Deo generatus. nos enim naturam quidem humanam
seruari vnitam verbo in mysterio incarnationis & didicimus, & cre-
dimus; filium verō Dei carnēm separatim in se ipso spectatū neq;
didicimus, nec vila consequentia ad in telligendum hoc induci-
mur. nec enim, qui factus est propter nos peccatum, & maledictum,
sicut Apostolus ait, & qui infirmitates nostras, sicut ait Esaias, suscep-
pit, reliquit circa seipsum sine medicina peccatum, & maledictum,
atq; infirmitatem; quin pōtius mortale absorptum est à vita; & qui
crucifixus est ex infirmitate, viuit ex virtute; & maledictum muta-
tum est in benedictionem; & quicquid nostrae naturae infirmum est,
& caducum, vnitum diuinitati illud factum est, quod est diuinitas:

Vnde igitur potest illus cogitare duos filios, tanquam necessi-
tate quapiam propter incarnationis mysterium ad hanc opinionem
ductus? Qui enim semper est in patre, & semper habet in se ipso
patrem, & vnitus est ei, sicut ante erat, sic est, & erit; & aliis præter
cum filius nec erat, nec factus est, nec erit. primitia autem humanæ
naturæ, quæ ab omnipotente diuinitate assumptæ sunt, quæ sunt, ut
hac similitudine utar, instar guttae aceti immenso pelago ad mistæ,
sunt quidem in diuinitate, sed non in proprietatibus eius. Sic enim
duo filii cogitari potuissent, si diversa natura in diuinitate filij, in pro-
priis separatis signis agnosceretur, ita ut esset hoc quidē infirmum,
vel paruum, vel mortale, vel caducum; illud verō potēs, & magnum,
& immortale, atque aeternum. Sed quia omnibus, quæ simul
cum mortali spectantur, in proprietates diuinitatis conuersis, in nul-
la re differentia conspicitur, quicquid enim filii cognosci potest, di-
uinitas est, sapientia, potestas, sanctificatio, indolentia, quomodo o-
num diuidi potest in duplēcem significacionem, cum nulla differen-
tia numerum partiatur? diuinitas n. id, quod erat humile, superexal-
tauit; & ei, quod more humano nominabatur, donavit nōmē, quod
est super omne nomen; quod erat subiectum, & seruum; Domi-
num, & regem fecit. sicut beatus Petrus ait, Dominum eu m, & Chri-
stum fecit Deus, regem enim intelligimus, cum Christum dicit. &
pro-

propter perfectam, & summam vniōne carnis assumptæ, & diuinatatis assumentis commutantur nomina, ut quod humanum est, diuinō nomine, & quod diuinum, humano appelletur. vnde crucifixus, Dominus gloriae à Paulo vocatur; & qui ab omni creatura celestium, terrestrium, & infernorū Iesu nominatur. his enim nominibꝫ vera & quæ dirimi non potest, vno declaratur, ex eo, quod appellatione filij gloria diuinitatis, quæ expromi non potest, significatur, siquidem omnis caro, & lingua confitebitur, quod Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris, ita ut qui passionem crucis sustinuit, & clavis perforatus est, & latus eius lancea transfixum. Dominus gloriae à Paulo appelletur.

Si igitur quod humanum est, in proprietatibus naturæ non ostenditur, sed est Dominus gloriae, nunquam ullus duos Dominos gloriae dicere audebit, cum sciat esse unum Dominum Iesum Christum, per quem omnia, vnde igitur nos accusant, quasi duos filios ponamus? qui hanc criminationem speciosam occasionem ad fabricandas opiniones suas faciunt & obiciunt. Hactenus nostra contra illos defensio. à te autem, qui in Christo perfectus es, maius, & absolutorius subsidium veritatis requiri mus; ut nullam contra veritatem tendiculum ad accusationem habeant, qui suas opiniones objecta contra nos reprehensione firmare volunt.

F I N I S.

Non ostenditur in proprietate humana se paratim, id est, in proprietatibus, quas individuantes seu personales vocant; hoc est in hypostasi humana.

S. BA.